

ንዘይትኣምነሉ ፖለቲካዊ ርእይቶ ምቅዋም መሰል'ዩ

ኣብ ሓጺር ጊዜ ንህግደፍ ስለ ዘይኣለይዎ ኢልካ ምኹናን ግን ፖለቲካዊ ድኽነት'ዩ።

ፖለቲካ ኤርትራ መበገሲኡን መደምደምታኡን ጠፊኡ ኣሎ። ብካልእ ኣዘራርባ መንገዲ ዓወትን ጥፍኣትን ወይ ህዝባዊን ጸረ-ህዝብን ኣረኣእያታት ተደዋዊሱ ብዙሓት ንምፍላይ ኣብ ዝተጸገምሉ ኩነታት ንርኩብ ኣለና። ካብ መግለጺ ዝርገተ ፖለቲካ ኤርትራ ሓደ፡ ካብ ሚዛናዊ ተረድኦ ዘይብገሰ ማለት፡ ንመን ሃሪሙ ንመን ከም ዘድሕን ኣበይ ከ የዕርፍ ዘይፍለጥ፡ ብይበሃል ኣሎ ይኸዱ ኣለው። ተለኪሙ ዝስዕብ ንሪኡን ንስምዖን ዘለና ናይ ጣሕመሽመሽ ጉዕዮ'ዩ። ሰብኣውን ፖለቲካውን ሓልፍነት ብዝገደሎ ኣገባብ፡ ብህንጡይነት ብኣጉል ጃህራ ኣብ ኣፍካ ዝመጽኣልካ ንዝሃረመ ይህረም ከም ዘለዎ ምድርጓሕ። ናይ ውልቀ ሰብ፣ ውድብ፣ ብሄር፣ ሃይማኖት፣ ስም ከየጥፍእ፡ ክብሪ ከይዳፋእ፡ ሕጊ ከይጥሕስ ዝብል ሓላፍነታዊ ስኽፍታ ብዘይብሉ ንበል ጥራሕ ንኺድ ጥራሕ። እንታይ ትብል ሓሳብ ከይተጸርብ፡ ናበይ ትኸይድ ናብ ዓወት ዘብጽሕ ኣንፊተ ፖለቲካ ከይተነጸረ፡ ብሓሳብ ከይተዋሰብካ ብኣካል ኣብ ሓደ ኣዳራሽ ምስተኣከብካ ሓደ ኢና። ካብ ኣዳራሽ ምስ ወጻእካ ብምዕቡል ስነ-ሓሳብ ዘይኮነ፡ ብፖለቲካዊ ድሕረት ምጽልላም ከም ቁም-ነገር ተታሒዙ ይስራሓሉ ኣሎ።

ሰባት ንስለ መንነት፡ ድሕነትን ክብረትን ህዝቦም ንዊሕ ዓመታት ከይሰልከዩ ንዝኸፈልዎን ዝኸፍልዎ ዘለውን ኩሉ ሽነኻዊ መስዋእቲ፡ ግቡእ ኣፍልጦን ክብርን ዘይህብ ደምሳሲ ፍርዲ ምሃብ ልሙድ እናኾነ ይኸይድ ኣሎ። ካብ ቅድሚኡ ዝነበረ ወለዶ ኣወንታን ኣሉታን ኣጻርዩ፡ ነቲ ዝጠቅም ዘይወስድ፡ ክብሪ ንዝግበኦ ዘየኸብር ኣተሓሳስባ፡ መዓልቲ ይንዋሕ ይሕጸር መንገዲ ምጥፋእ መንነት'ዩ። ኣብ ብሄረ ትግርኛ “ንዝገበረልካ ግበረሉ ወይ ንገረሉ” ዝብል ረዚን መልእኽቲ ዝሓቕፊ ምስላ ኣሎ። እዚ ምስላ'ዚ ምሉእ ንምሉእ ሓቂ'ዩ። ጽቡቕ ንዝገበረልካ እንተኸኢልካ ክትገብረሉ፡ ኣይከኣልካን ክትነግረሉ ኣለካ። ብፍላይ ስለ ድሕነትን ክብረትን ህዝቢ ፍልጠቶም፣ ጉልበቶም፣ ገንዘቦም፣ ጥሪቶም፣ ንዝወፈዩ፣ ዕድመ ንእስነቶም ንዝብለዩ፣ ንዝረሃጹ፣ ደሞም ንዝኸዓው፣ ኣካሎም ንዝኸፈሉ፣ ህይወቶም ንዝገበሩ፣ ደቆም ሞባእ ንዝኸፈሉ፡ ከከም ኩነታቲን ከም ቃሕ ዝበለካን ‘ምበር፡ ብቁም-ነገሩ ብንቅሓት፡ ብሕግን ብተግባርን ክግበረሎም ወይ ክንገረሎም ኣይረኣን ኣይስማዕን። ከምኡ ዘይኮነሉ ምኽንያት ድማ፡ እቲ ገለ ኮነ ኢሉ ሓቂ ክኸሕድ ስለ ዝደለ'ዩ። ገሊኡ ኸኣ፡ ብላኼማ ካብ ዘይፍልጠትን ጉድለት ፖለቲካዊ ኣገንዘብን ዝነቅል'ዩ።

ብፍላጥ ሓቂ ከዛብዑ ኢሎም'ውን ክቕብሩ ብመደብ ካብ ዝሰርሑ ሓደን ቀንድን ብወልቀ መላኺ ኢሳያስ ኣፈወርቂ ዝምራሕ ጸረ-ህዝቢ ጉጅለ ህግደፍ'ዩ። ኢሳያስን ናይ ገዛእ ርእሶም ፖለቲካዊ መንነትን ናይ ሓሳብ ነጻነትን ዘይብሎም ዓጅብቲ ሚኒስትራትን ጀነራላትን ኣብ መድረኽ ወጺኦም “ዓወት ንሓፋሽ” ኢሎም'ዮም ዝጭርሑ። ብሓሳብ ኮነ ብተግባር ግን ጸረ-ሓፋሽ ‘ምበር መሰል ሓፋሽ ኣየኸብሩን። ኣብ ዝተፈላለዩ ሃገራዊ በዓላት ኮነ መቓብር ሓርበኛታት ተረኺቦም “ ክብርን ዝኸርን ንስውኣትና”'ዮም ዝብሉ። ብሓሳብ ኮነ ብተግባር ሕድሪ ስውኣት ከኸብሩን ብተግባር ክትርጉሙን ኣይረኣዩን።

ዓወት ንሓፋሽ ማለት ህዝባዊ ልኡላውነት ክረጋገጽ'ዩ ማለት'ዩ። ዝኸርን ክብርን ንስውኣትና ማለት ድማ፡ ክሳብ ብመስዋእቲ ዘርክበኩም ሕድርኹም ኣይጠልምን። ዝወደቕኩምሉ ዕላማ ኣብ ፍጻሜ ክብጸሑዩ። ብውልቀ ዝናን ረብሓን ኣይጨማለኹን። ህዝቢ ኣይብድልን ንህዝቢ ጫማ ኮነ ክገልግል'ዩ። ፍቓድን ውሳኔን ህዝቢ ኣኸበረ ብቅንዕናን ብትግሃትን ክሰርሕ'ዩ ማለት'ዩ። ፖለቲካዊ መልእኽቲ።

ብተግባር ዝኸውን ዘሎ ግን ኣንጻር'ቲ ተደጋጊሙ ዝሰማዕ ጭርሖ'ዩ። ንህዝቢ ኣድኪኻ፡ ከፋፊልካ፡ ኣርጊድካ ምግዛእ፡ ብስም ስውኣት፡ ደቂ-ስውኣትን ወለዲ ስውኣትን ውልቃውን ጉጅላውን ሃብቲ ምኽባባት፡ ብዘይረሃጽካሉ ገንዘብ ምስ ቀረባ ስድራ ቤትካ ካብ ልክዕ ዝሓለፈ ናይ ምቕት ህይወት ምንባር'ዩ። ደቂ-ስውኣት ሓቀኛ መበገሲኡ ኣብዘይፈልጥዎን ዘይፍትሓውን ኩናት ኣትዮም ከንቱ ሞት ክሞቱ፡ ሓድጊ ዘይብሎም ክጸንቱ'ዩ ዝግበር ዘሎ። ንውጉኣት ሓርነት ግቡእ ክብርንን ክንክንን ዘይምግባር፡ ጸላኢ ብዝሃረምሉ ብረት ዝተረፈ ኣካሎም ክስእኑ ምግባር ምቕታል፡ ህዝቢ ከም ህዝቢ ሰላም ሓርቢትዎ ብኩናትን ወረ ኩናትን ኣብ ሻቕሎትን ሸለብ ገለብን ክነብር፡ ብምሉእ ዓቕሙ ክረባረብ'ዩ ጸላኡን ገናውን ዝቕጽል ዘሎን። እዚ ክሕደት ብፍልጠት'ዩ።

መብዛሕቲኦም ከም ዜጋታት ከም መንእሰያት ብሓሳብ ኮነ ብተግባር፡ መሬት ከይመሰዩ፡ ውልቀ መላኺ ናይ ጥፍኣት መሓውሩ ከይዘርገሑ፡ ሃገራዊ ፖለቲካዊ ኣንፈጥና ኣንፈቱ ጠፊእዎ ከይተጠናነገ ቀልጢፎም ክነቕሑ፡ ብሓሳብ ፈታውን ጸላእን ኣለልዮም ክዋስእሉ ዝነበሮም ጊዜ ኣይተጠቕሙን። ብጸቢብ ሃገራዊ ስምዒት ዓዊሮም መንገድና መንገዲ ኢሳያስን ህግደፍ'ዮም ክብሉ ጸላኡም። ሎሚ ግልብጥ ኢሎም ሚዛን ርእይቶኦም ንምሕላው'ኳ ጉድለት ከየልዓሉን ይቕሬታ ከይሓተቱን፤ ኣብ ልዕሊ'ቶም ብዓቕሞም ብተግባር ክዋስእሉ ዝጸንሑን ዘለውን ገዳይምብ ተቓለስቲ ውድባት ክወራዘዩ ምስ ማዕ፡ ፖለቲካ ኤርትራ ባይታ ከምዘይሓዘ ተንጎፋፊ ም'ኳኑ'ዩ ዘርኢ። ኣብ ቅንዲ ልባዊ ምስገና፡ ከይትርብርቡ ንሕና ክንሳይ ንሳትኩም መንገዲ ኣርእይና ምኽሪ ሃቡና፡ ያኢ ናይ ምቕላስ መሰል ወሃብትን ከላእትን ኮይኖም ክቕርቡ ምስማዕ የሕዝን። እቲ ዝገርም ከም መንእሰያት ሓድሽ ህዝባዊ ኣረኣኢያ ሓዞም ንመሰረታዊ ለውጢ ክቃለሱ ዛጊት ኣይበቕዑን። ብልሳኖም ኣንጻር ኢሳያስን ጉጅለኡን ኢና ይብሉ። ብባህሪ ግን ካብ ናብ ደምበ ደለይቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ፡ ናብ ደምበ ጸላኢ ወይ ህግደፍ ከም ዝቕርቡ ትዕዛብ። ንኣብነት ጸላኢ ንተቃዋምቲ ፖለቲካዊ ውድባት፡ ትሕቲ ሃገራውያን፤ ወያነ፤ ዓጋመ እናበለ'ዩ ብሓሶት ከጸልመን ካብ ህዝቢ ክንጽለን ዝፍትን። ገለ ካብ'ቶም ብስመ መንእሰያት ዝተኣኻኸቡ ወገናት ነቲ ጸላኢ ዝጥቀሙሉ ሕሱር ቃላት ከም ዘለዎ ወሲዶም'ዮም ዝሰርሕሉ። ንገዳይም ተጋደልትን ነባራት ውድባትን ብዓይኒ ጥርጠራ ክሪኡ፡ ጸለሎ ክለኸዩ ከቆናጽቡ ሕፍር ሕንኽ ኣይብሉን። ነባራት ፖለቲካዊ ውድባት ቀልጢፊን ንህግደፍ ኣልዩን ሃገር ከደን ፖለቲካዊ ለውጢ ከምጸኣ ኣይከኣላን። ብፍቕዲ በዚሓን ንመን ከም እንድግፍ ጠፊኡና። መራሕተን ኣራጎም'ዮም። ስለዚ ንሕና ከም መንእሰያት ብናትና ናይ መንእሰይ ስነ-ሓሳብ (ኣብ ዓለም ናይ መንእሰይ ስነ-ሓሳብ ዝበሃል ፖለቲካ የለን) ተወዲብና ክንቃለስ ኣለና። ክጽንበራና የብለንን። ብዝብል ክግበር ዝጸንሑን ዝቕጽል ዘሎን ጎሰንሳት፡ ክሕደት ብዘይፍልጠት'ዩ። ብፍላጥ ይበሃል ብዘይ ኣፍልጦ ግን ኩሉ ክብሪ ንዝግበኦ ክብሪ ዘይህብ ድሑርን ኣዕናውን ፖለቲካዊ ኣተሓሳስባ'ዩ።

ብፍላጥ ጥልመት የዋጽኣኒ ኢሉ ንዝመረጸ ብውልቀ መላኺ ኢሳያስ ዝምራሕ ጸረ-ህዝቢ ጉጅለ ህግደፍ፡ ብዘካ ተቓለስካ ምውጋድ ከምዚ እንተትብል እንተትገብር ዝብል ምሕጽንታን ምኽርን ምሃብ ጊዜ ካን ጉልበትካን ምብኻን'ዩ። ደመኛ ጸላኢ ህዝቢ ኤርትራ ስለ ዝኾነ ብህዝባዊ ቃልሲ ጥራሕ'ዩ ክውገድ ኣለዎ። እተቲ ካብ ዘይፍልጠጥ ብመንገዲ ክሕደት ዝኸይድ ዘሎ ወገን ግን፡ ከይሰልከኻ ብልዙብ ኣቀራርባ ኣይፋልካን ኣይፋልኩምን መንገዲ ትጋዩ ኣለኹም፡ ሕማቕ ታሪኽ ትሰርሑ ኣለኹም፡ ዝብል ምኽሪ ምልጋስ ክስገር ዘይብሉ ዋኒን ለባማት ክኸውን ይግባእ። ኣብ'ዚ ብንጹር ክፍለጥ ዘለዎ ዜጋታት ዝመስሎም ርእይቶ ክሕዙ ኣብ ምልክት ሕቶ ዘይኣቱ መሰል'ዩ። ንዘይትኣምነሉ ፖለቲካዊ ርእይቶ ብእሩምን ሓላፍነታውን ኣገባብ ምቕዋም'ውን መሰል'ዩ። ኣብ ሓጺር ጊዜ ንህግደፍ

ሰለ ዘይኣለይዎ ኢልካ ምኹናን ግን መበገሲኡ ፖለቲካዊ ድኸነትን ክሕደትን ምኻኑ ምግንዛብን ምእራምን ኣገዳሲ'ዩ።

ካብ ዛራ ማና

06-10-2020